

RYNEK
KSIAŻKI
W
POLSCE

RYNEK KSIĄŻKI W POLSCE

W Polsce do połowy 2014 roku w bazie ISBN, prowadzonej przez Bibliotekę Narodową, zarejestrowanych było ponad 40 500 podmiotów wydawniczych, jednak aktywnych wydawnictw (wydających kilka książek w ciągu roku) działa nie więcej niż 2 000 do 2 500.

Jednocześnie koncentracja na rynku jest bardzo duża. Udział 300 największych wydawnictw branży wynosi prawie 98%. Około 600-700 firm wydaje w ciągu roku więcej niż 10 książek, ponad 300 osiągnęło w 2014 roku ponad 1 mln zł obrotu, a około 160 – ponad 2 mln zł. Pozostali zarejestrowani wydawcy w większości są wydawcami jednej lub kilku książek i nie uczestniczą aktywnie w rynku wydawniczym.

UDZIAŁ WYDAWNICTW W RYNKU W 2014 ROKU

(w podziale według wielkości)

	Liczba podmiotów w grupie	Przychód ze sprzedaży w grupie (w mln zł)	EURO (mln)	Procentowy udział w rynku
DUŻE WYDAWNICTWA Roczny przychód > 4 mln euro	35	1 860	436,6	75,0
ŚREDNIE WYDAWNICTWA Roczny przychód od 200 tys. euro do 4 mln euro	ok. 250	558	131,0	22,5
MAŁE WYDAWNICTWA Roczny przychód < 200 tys. euro, przy co najmniej dwóch wydanych tytułach	ponad 1,500	49	11,5	2,0
WYDAWNICTWA NIEAKTYWNE Wydające książki okazjonalnie	ponad 4,000	12	2,8	0,5

Rynek książki w Polsce 2015, Biblioteka Analiz Sp. z o.o.

Wartość rynku książki w Polsce w 2014 roku wyniosła 2,48 mld zł (582,1 mln euro) w cenach zbytu wydawców, czyli cenach, po jakich wydawcy sprzedają książki dystrybutorom. W porównaniu z 2013 rokiem, w którym wartość rynku wyniosła 2,67 mld zł, zanotowano spadek o 7,5%.

Rok 2014 przyniósł spodziewany spadek przychodów. Prognozy na kolejne lata przewidują dalsze znaczne spadki dochodów i zwiększenie konkurencji pomiędzy wydawcami.

RYNEK KSIĄŻKI W POLSCE W LATACH 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014
PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY KSIĄŻEK W CENACH ZBYTU WYDAWCÓW (w mln zł)	2 940	2 710	2 670	2 680	2 480
WZROST W PROCENTACH	3%	-8%	-1,5%	0,4%	-7,5%
PRZYCHODY (w mln EURO)	735	658	639	640	582

Rynek książki w Polsce 2015, Biblioteka Analiz Sp. z o.o.

Na spadek sprzedaży w branży wydawniczej złożyło się kilka czynników o odmiennym charakterze, które w efekcie sprowadzają się do postępujących zmian w sektorze sprzedaży detalicznej, gdzie nastąpiły stałe spadki sprzedaży stacjonarnej, przy jednoczesnym szybko rosnącym znaczeniu sprzedaży w Internecie. Przychody z tego tytułu nie równoważą jednak spadków w klasycznych formach sprzedaży.

Polski rynek książki znajduje się pod wyraźnym wpływem negatywnej koniunktury biznesowej i ekonomicznej. Za jedną z przyczyn spadku wartości na polskim rynku książki uważa się przede wszystkim wprowadzenie od 1 stycznia 2011 roku 5-procentowego podatku VAT, gdy do tego czasu książki obłożone były zerowym podatkiem VAT. Spowodowało to wzrost ceny detalicznej książek do 10%, a w przypadku podręczników nawet o 15-20%. Obecnie jednak, w trzy lata po wprowadzeniu tego opodatkowania, rynek dostosował się do zmiany.

Innym czynnikiem, który w wymierny sposób wpłynął na spadek wartości rynku, były wprowadzone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej zmiany w zasadach obrotu i funkcjonowania podręczników szkolnych. W 2014 roku do szkół podstawowych trafił bezpłatny i obowiązkowy podręcznik dla I klasy opracowany i wydany przez Ministerstwo, co spowodowało, że zarówno wydawcy edukacyjni, jak i dystrybucja księgarska stracili przychody z tego tytułu. Wprowadzono jednocześnie centralne finansowanie zakupu publikacji ćwiczeniowych i zbiorów zadań, a także podręczników do nauki języków obcych.

Na spadek sprzedaży wpłynęły również błędy w polityce zakupowej sektora detalicznego, przede wszystkim największych sieci księgarskich przed sezonem świątecznym 2013 roku, co z kolei odbiło się negatywnie na wynikach kolejnych miesięcy, gdy nastąpiła potężna fala zwrotów z sieci księgarskich do wydawców. Wydawcy dokonali wówczas masowych przecen niesprzedanych nakładów, a wielkie sieci księgarskie i sklepy internetowe podjęły „wojnę rabatową” sięgającą nawet 25-35% ceny detalicznej przy sprzedaży nowych tytułów.

W 2014 roku organizacje wydawców i księgarzy podjęły bardzo aktywne działania na rzecz wprowadzenia zasady jednolitej ceny książki. Przygotowano projekt Ustawy o książce przewidujący wprowadzenie stałych cen książek, wzorowany na regulacjach we Francji i w Niemczech. Projekt został w połowie roku zgłoszony do Sejmu wraz z apelem do wszystkich klubów poselskich o niezwłoczne przyjęcie, niezależnie od ich podziałów politycznych.

PRODUKCJA KSIĄŻEK

ROK	2010	2011	2012	2013	2014
WYDANE TYTUŁY	24 380	24 920	27 060	29 710	32 480
PIERWSZE WYDANIA	13 430	12 180	13 410	15 580	18 870
NAKLĄDY (w mln egz.)	139,2	122,4	107,9	112,4	105,1
ŚREDNI NAKŁAD (w egz.)	5 710	4 912	3 987	3 783	3 236

Rynek książki w Polsce 2015, Biblioteka Analiz Sp. z o.o.

W 2014 roku nastąpił kolejny spadek średniego nakładu – tym razem o 14,5%, z 3 783 do 3 236 egzemplarzy. Zdecydowanie niższy był również ogólny nakład wydrukowanych publikacji – 105,1 mln wobec 112,4 mln egzemplarzy (spadek o 6,5%).

Biblioteka Narodowa, która rejestruje tylko tytuły otrzymane jako egzemplarze obowiązkowe, odnotowała 32 716 książek wydanych w 2014 roku, czyli niemal tyle samo co w roku poprzednim (32 863 tytuły). Szacuje się, że co najmniej 10% wydanych tytułów nie trafia do Biblioteki Narodowej, gdyż wydawcy nie zawsze dostarczają egzemplarze obowiązkowe. Przy takim założeniu należy przyjąć, że w 2014 roku w Polsce ukazało się blisko 36 tys. tytułów książek.

LITERATURA PIĘKNA (liczba tytułów)

	2011		2012		2013		2014	
	Dla dorosłych	Dla dzieci i młodzieży	Dla dorosłych	Dla dzieci i młodzieży	Dla dorosłych	Dla dzieci i młodzieży	Dla dorosłych	Dla dzieci i młodzieży
WYDANE TYTUŁY	5 089	1 890	5 223	2 081	5 036	2 178	5 712	2 630
PIERWSZE WYDANIA	4 354	1 529	4 495	1 841	4 658	2 092	5 245	2 533
REEDYCJE	735	361	728	240	378	86	467	97

Ruch Wydawniczy w Liczbach 2014, Biblioteka Narodowa

ORYGINAŁY I TŁUMACZENIA (wszystkie)

	2011		2012		2013		2014	
	Oryginał	Tłumaczenia	Oryginał	Tłumaczenia	Oryginał	Tłumaczenia	Oryginał	Tłumaczenia
WYDANE TYTUŁY	21 268	8 094	23 319	6 688	23 299	6 270	22 590	6 710

Ruch Wydawniczy w Liczbach 2014, Biblioteka Narodowa

ORYGINAŁY I TŁUMACZENIA (literatura piękna dla dorosłych)

	2011		2012		2013		2014	
	Oryginał	Tłumaczenia	Oryginał	Tłumaczenia	Oryginał	Tłumaczenia	Oryginał	Tłumaczenia
WYDANE TYTUŁY	2,626	2,444	2,944	2,249	2,859	2,078	3,167	2,418

Ruch Wydawniczy w Liczbach 2014, Biblioteka Narodowa

UDZIAŁ W PRZYCHODACH ZE SPRZEDAŻY KSIĄŻEK WG TYPÓW WYDAWANEJ LITERATURY (w procentach)

	2010	2011	2012	2013	2014
LITERATURA PIĘKNA	15,0	13,1	12,9	13,2	12,3
LITERATURA DZIECIĘCA	7,5	5,9	5,6	6,0	7,3
LEKTURY SZKOLNE	2,2	2,2	2,1	2,0	0,6
KSIĄŻKA SZKOLNA	27,5	30,1	31,5	31,5	30,4
KSIĄŻKA NAUKOWA I FACHOWA	33,3	36,3	36,5	36,5	37,9
KSIĄŻKI ILUSTROWANE	5,1	4,3	3,9	3,9	4,6
KSIĄŻKA RELIGIJNA	5,8	5,8	4,5	4,1	3,8
INNE (w tym nuty i kartografia)	3,6	3,5	3,0	2,8	3,2

Rynek książki w Polsce 2015, Biblioteka Analiz Sp. z o.o.

LICZBA SPRZEDANYCH EGZEMPLARZY

	2010	2011	2012	2013	2014
LICZBA SPRZEDANYCH EGZEMPLARZY (w mln)	139,8	119,3	115,5	123,0	105,8

Rynek książki w Polsce 2015, Biblioteka Analiz Sp. z o.o.

NAJWIĘKSI WYDAWCY KSIĄŻEK W POLSCE 2014

WYDAWNICTWO	PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY KSIĄŻEK W 2013 ROKU (w mln zł)	PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY KSIĄŻEK W 2014 ROKU (w mln zł)
1 NOWA ERA <i>nowaera.pl</i>	261,6	261,4
2 WYDAWNICTWA SZKOLNE I PEDAGOGICZNE <i>wsip.com.pl</i>	252,2	243,8
3 WOLTERS KLUWER POLSKA <i>wolterskluwer.pl</i>	186,4	195,4
4 PEARSON CENTRAL EUROPE <i>pearson.pl</i>	94,4	134,6
5 GRUPA EDUKACYJNA <i>grupaedukacyjna.pl</i>	113,5	94,5
6 WYDAWNICTWO OLESIEJUK <i>olesiejuk.pl</i>	90,6	94,4
7 SIW ZNAK <i>znak.com.pl</i>	75,3	75,3
8 MACMILLAN POLSKA <i>macmillan.pl</i>	39,5	52,0
9 C.H.BECK <i>beck.com.pl</i>	52,0	46,9
10 GRUPA PUBLICAT <i>publicat.pl</i>	32,2	34,3

Rynek książki w Polsce 2015, Biblioteka Analiz Sp. z o.o.

W 2014 roku udział w rynku pięciu największych wydawców (Nowa Era, WSiP, Wolters Kluwer Polska, Pearson Central Europe, Grupa Edukacyjna) wynosił 37%, w roku poprzednim – 34,9%.

Liczba zatrudnionych w wydawnictwach w 2014 roku wynosiła 5 260 osób i była o 4,5% niższa niż w roku poprzednim, kiedy wynosiła 5 480 osób.

Rok 2014 był okresem konsekwentnego rozwoju oferty publikacji elektronicznych i rozwoju systemów ich sprzedaży. Mimo że obroty ze sprzedaży tego rodzaju publikacji nie przekraczają jeszcze 2-3% rynku, to wyraźnie widać, że wydawcy uznali takie działania za konieczne i realnie perspektywiczne. Najważniejszy problem stojący na drodze szybkiego rozwoju tego segmentu rynku to nierówność form opodatkowania różnych wersji książek – publikacje drukowane objęte są 5-procentowym podatkiem VAT, a wydania cyfrowe stawką podstawową w wysokości 23%.

ŚREDNIA CENA KSIĄŻKI

Ostatnie lata to okres stałego wzrostu cen detalicznych, na który składają się nie tylko obiektywne wzrosty kosztów produkcji (koszty druku, papieru, logistyki itd.), ale także zjawiska opisane wyżej, związane z silną tendencją do wysokich przecen oferty książkowej w sektorze detalicznym, która obejmuje także premierową produkcję.

Ceny książek w ciągu ostatnich kilku lat wzrosły nieznacznie, a w roku 2013 nawet spadły, mimo to wielu czytelników ma poczucie, że książki są drogie. Bierze się to przede wszystkim z analizy cen okładkowych, sztucznie zawyżanych z uwagi na niemal pewne szybkie obniżki w punktach sprzedaży detalicznej. Jednocześnie podaż tzw. taniej książki (egzemplarze przecenione przez wydawnictwa bądź hurtownie) jest ogromna.

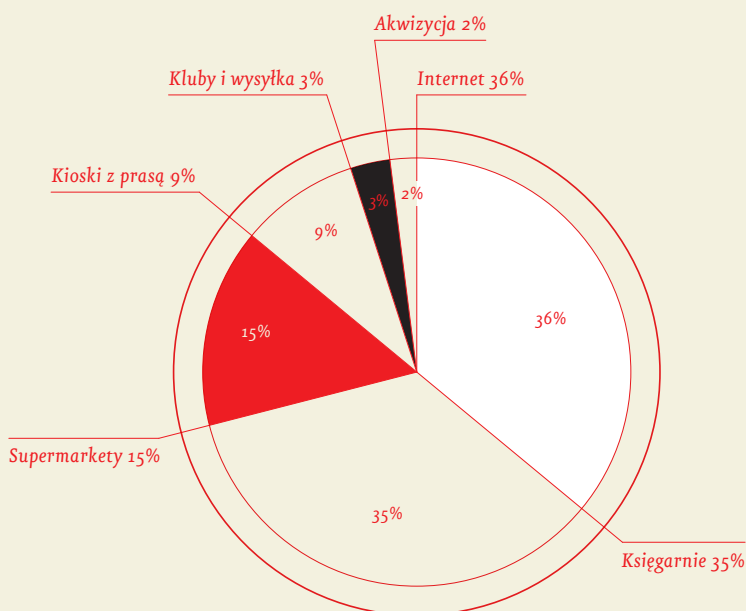
CENA DETALICZNA	2010	2011	2012	2013	2014
ZŁ	34,3	37,8	38,7	38,3	41,5
EURO	8,57	8,4	9,26	9,14	9,74

Rynek książki w Polsce 2015, Biblioteka Analiz Sp. z o.o.

DYSTRYBUCJA

Hurtownie mają duży, 50-procentowy udział w rynku. Ogólna liczba podmiotów hurtu księgarskiego zmniejsza się i po wielu spektakularnych bankructwach na rynku działa około 185 firm. W Polsce działają cztery sieci sprzedaży o zasięgu ogólnopolskim – Azymut, FK Jacek Olesiejuk, Platon i Wikr.

PODZIAŁ RYNKU DYSTRYBUCJI, 2014

Dla porównania przedstawiamy źródła zakupu książek wynikające z badań czytelnictwa prowadzonych przez Instytut Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej

ŹRÓDŁA ZAKUPU KSIĄŻEK

	2010	2012	2014
SALON MULTIMEDIALNY (NP. EMPIK)	22	29	21
KSIĘGARNIA TRADYCYJNA	58	55	49
ANTYKWARIAT	7	6	6
KLUBY KSIĄŻKI	12	4	4
KSIĘGARNIE INTERNETOWE	15	12	16
KIOSKI LUB SALONY PRASY	6	6	10
PUNKTY SPRZEDAŻY TANIEJ KSIĄŻKI	6	6	9
SUPERMARKET	4	5	12
INNE ŹRÓDŁA	8	4	2

KSIĘGARNIE

Liczba księgarń systematycznie zmniejsza się w wyniku oddziaływania wielu czynników. Oprócz ogólnej tendencji spadku zainteresowania książką, decydujący wpływ mają czynniki ekonomiczne: zbyt wysokie czynsze za wynajęcie lokali, silna konkurencja ze strony dużych podmiotów detalicznych (nie tylko sieci księgarskich, ale też sieci marketów i supermarketów), a także „wojny cenowe” wywołane przez największych graczy na rynku.

	2011	2012	2013	2014
LICZBA KSIĘGARŃ	2082	2050	1974	1854

„Rzeczpospolita” według Bisnode Polska

Rabaty dla hurtowni wynoszą średnio około 48-50%. Księgarnie pracują na 30- do 35-procentowym upuście w przypadku tzw. książki kolorowej i 25- do 28-procentowym dla podręczników. Nawet do 35-42% dostają księgarze zaopatrujący się bezpośrednio u wydawców (poza dużymi sieciami księgarskimi jak Empik), przy czym poziom rabatów może być wyższy w zamian za zwiększenie wielkości sprzedaży książek danego wydawcy oraz większe zaangażowanie się księgarzy w promocję tytułów.

GŁÓWNE SIECI KSIĘGARSKIE

EMPIK / empik.com

Największa sieć księgarska w kraju, która pod koniec 2014 roku miała ponad 200 sklepów. Sieć oferuje ponad 2 mln produktów (w tym płyty CD i DVD, gry komputerowe, produkty papiernicze, elektronikę, np. czytniki e-booków czy odtwarzacze MP3, a nawet artykuły gospodarstwa domowego). Oferta Empiku obejmuje 70 tys. tytułów książek, a jego przychód w tej części oferty w ostatnim roku wynosił między 450 a 480 mln zł.

MATRAS / matras.pl

Firma zajmuje się sprzedażą zarówno hurtową, jak i detaliczną. Należy do niej 175 księgarń w ponad 70 miastach na terenie całego kraju, w tym połowa w centrach handlowych. W ofercie jest 150 tys. tytułów. W 2011 roku firma uruchomiła księgarnię internetową, którą intensywnie rozwija (matras.pl), a jej przychody przekraczają już 5% łącznych przychodów całego dochodu firmy. Klienci księgarni internetowej mają możliwość bezpłatnego odbioru zamówienia w księgarniach stacjonarnych. Tą ofertą Matras ustanowił normę dla ogólnopolskiej konkurencji. W 2012 i 2013 roku Matras przeprowadził konsekwentny rebranding swoich sklepów, poprawiając jakość usług handlowych, wnętrza księgarń i sposób prezentacji książek. Firma nadal inwestuje w nowe punkty sprzedaży detalicznej, w dużych ośrodkach miejskich oraz w mniejszych miejscowościach. Od 2012 roku Matras konsekwentnie prowadzi politykę ofert specjalnych, sprzedając wybrane tytuły, często nowości wydawnicze, z 20- lub 25-procentowym rabatem. Ponadto 10-15% książek będących w sprzedaży należy do rynku taniej książki. W 2014 roku firma Nowe Powierzchnie stała się nowym właścicielem Matrasu.

KSIĄŻNICA POLSKA / ksiaznica.pl

Działa w północno-wschodniej Polsce, prowadząc sprzedaż hurtową i detaliczną. Do firmy należy 38 księgarni w 25 miastach (w Olsztynie, Gdańsku, Warszawie, Lublinie, Poznaniu i wielu innych). Przez parę lat firma opracowywała program partnerski skierowany do niezależnych księgarzy, którzy w zamian za ustalony procent od zysku otrzymują pomoc w modernizacji sklepu, uzupełnienie asortymentu, zagwarantowanie zamówień i wsparcie marketingowe i promocyjne. Przychód Książnicy Polskiej w zeszłym roku wyniósł ponad 30 mln zł.

INTERNET

Internetowa sprzedaż książek jest jednym z niewielu kanałów dystrybucyjnych książki drukowanej, który odnotował stały wzrost wartości w ostatnich latach. Księgarnie internetowe oferują nie tylko nowe tytuły, ale także tytuły nie będące już w ofercie księgarskiej. Przychód ze sprzedaży internetowej w ostatnim roku wyniósł 835 mln zł.

ALLEGRO.PL

Największy serwis aukcyjny w Polsce. Wielu analityków rynkowych uważa serwis Allegro.pl za największą księgarnię internetową w kraju. Allegro.pl prowadzi jednak sprzedaż zarówno książek nowych, jak i używanych. Szacuje się, że przez Allegro sprzedaje się 6-6,5 mln książek każdego roku. Największym zainteresowaniem cieszą się literatura piękna, literatura popularna, non-fiction, publikacje akademickie i naukowe. Poprzez serwis Ebooki.allegro.pl Allegro prowadzi także sprzedaż e-booków.

BONITO.PL

Największa księgarnia internetowa w Polsce, która działa na rynku od 2006 roku. W stałej ofercie ma 60 tys. tytułów. Miesięcznie realizuje 150 tys. zamówień. Charakteryzuje się największą dynamiką wzrostu przychodów – z 2 mln zł w 2009 roku do 90 mln zł w 2014 roku. Pozycję lidera zawdzięcza ofensywnej polityce rabatowej i logistycznej.

MERLIN.PL

Przez parę lat Merlin był wiodącą księgarnią internetową, około 40-45% zysków firmy pochodzi ze sprzedaży internetowej. W 2013 roku Merlin.pl został kupiony przez grupę handlową Czerwona Torebka za kwotę 53 mln złotych. W 2015 roku właściciel zdecydował jednak o sprzedaży firmy.

GANDALF.COM.PL

Od roku 2011 Gandalf.com jest częścią grupy Empik. Gandalf przoduje w sprzedaży podręczników przez Internet. Od 2012 firma prowadzi program partnerski polegający na odkupowaniu podręczników od klientów i ponownym ich sprzedawaniu przez oryginalną platformę dystrybucyjną. W ofercie księgarni znajdują się nie tylko drukowane publikacje, ale także DVD, CD, programy do nauki języków obcych, e-booki oraz audiobooki.

RANKING SKLEPÓW INTERNETOWYCH 2014 SERWISU MONEY.PL W KATEGORII KULTURA I ROZRYWKA

- matras.pl
- merlin.pl
- gandalf.com.pl
- empik.pl
- helion.pl
- taniaksiążka.pl
- ravelo.pl
- inBook.pl
- bonito.pl
- pwn.pl

E-BOOKI

Wartość rynku e-booków w roku 2014 wyniosła 56 mln zł (wzrost o 16,5%). Największymi dystrybutorami e-booków są: Virtualo (spółka zależna Empiku), Woblink (podmiot z grupy Znak), Legimi, Publio.pl, Empik.com, Bez-kartek.pl.

Znacznie wzrosła liczba dostępnych w sprzedaży tytułów autorów polskich, zarówno tytułów chronionych prawem autorskim, jak również tych, które należą do domeny publicznej. Na przełomie 2014 i 2015 roku liczba wszystkich tytułów polskojęzycznych oszacowana została na 37 000, z czego 50% stanowią tytuły komercyjne.

Sprzedaż publikacji elektronicznych nadal podlega 23-procentowemu opodatkowaniu, pomimo deklaracji ze strony rządu o obniżeniu stawki do 5%, jak w przypadku publikacji drukowanych. Oprócz wydawców, którzy odpowiadają za rozwój wolumenu dostępnej na rynku oferty cyfrowej, największy ciężar operacyjny za budowę rynku, w tym przede wszystkim poprzez edukację w zakresie e-czytelnictwa i promocję książek cyfrowych, spada na platformy wyspecjalizowane w sprzedaży e-książek.

Warto zaznaczyć, że konkurencja między dystrybutorami w najmniejszym stopniu dotyczy obecnie cen e-książek. Znacznie większe znaczenie, zwłaszcza z punktu widzenia klientów, ma szerokość i atrakcyjność oferty, jej dostępność, serwis oferowany przez sklep, w tym dostępne systemy płatności. Narzędzia marketingowe wykorzystywane do kreacji sprzedaży mają na celu zwiększyć zasięg sieci dystrybucyjnej. Przedmiotem konkurencji są też koszty obsługi sprzedaży, czyli marże dystrybutorów.

Rynek koncentruje się obecnie przede wszystkim na ciągłym wprowadzaniu i rozwijaniu efektywnych modeli sprzedaży publikacji elektronicznych. Znaczna część najpowszechniej wykorzystywanych narzędzi marketingowych została tymczasem przeniesiona z rynku książek drukowanych i zaadaptowana do rzeczywistości biznesu cyfrowego. Stąd ich niewystarczająca, w stosunku do przychodowych oczekiwań wydawców, biznesowa efektywność.

AUDIOBOOKI

Głównymi sprzedawcami audiobooków w plikach w formacie MP3 są sklepy internetowe: Audioteka.pl, Virtualo.pl, Audiobook.pl oraz Empik.com. Problemem pozostaje 23-procentowe opodatkowanie, które od roku 2011 jest wyższe niż opodatkowanie publikacji drukowanych.

RYNEK AUDIOBOOKÓW W LATACH 2010–2014

LATA	2010	2011	2012	2013	2014
WARTOŚĆ SPRZEDAŻY (w mln zł)	21,7	23,1	29,0	26,9	29,2
LICZBA OFEROWANYCH TYTUŁÓW	1 680	1 960	2 350	2 730	3 250
LICZBA WYDAWCÓW AUDIOBOOKÓW	55	72	90	113	115
PROCENTOWY WZROST (liczby tytułów)	18%	17%	19,9%	16%	19%

Rynek książki w Polsce 2015, Biblioteka Analiz Sp. z o.o.

Według szacunków w 2014 roku wartość sprzedaży wyniosła 29,2 mln zł, a więc o 8,5% więcej niż rok wcześniej (26,9 mln zł). Oferta publikacji audio w 2014 roku po raz kolejny zanotowała wzrost, tym razem o 19% – z 2730 tytułów do 3250 (nie licząc publikacji do nauki języków obcych i wersji obcojęzycznych).

Do końca 2009 roku cena nowych produktów w sektorze audiobooków utrzymywana była na poziomie 20 zł, w 2010 cena wzrosła do 25 zł, natomiast pod koniec 2012 roku do 35 zł. W latach 2013-2014 ceny wydań audio utrzymywały się na poziomie 34-35 zł.

Przez ostatnie dwa lata nastąpiło spowolnienie wzrostu na rynku, a główną przyczyną tego zjawiska jest fakt, że rynek audiobooków obsługuje ograniczoną liczbę klientów, z których większość to młodzi, aktywni ludzie lubiący korzystać z nowych technologii i mocno zainteresowani literaturą.

W 2014 roku przeprowadzono badania rynku książki audio, które wykazały, że około 4,8 mln Polaków słuchało audiobooka choć raz, podczas gdy liczbę aktywnych użytkowników audiobooków szacuje się na 2,8 mln. Oznacza to, że 6 na 10 Polaków jest świadom istnienia audiobooków (61%), ale tylko 1 na 7 przyznaje się korzystania z nich (14%), a 1 na 11 korzysta z nich na co dzień (9%).

Polacy najczęściej słuchają audiobooków w domu (69% badanych), poza tym w środkach transportu publicznego (35%), w prywatnych samochodach (14%), w pracy (9%), w szkole (9%), w restauracjach i kawiarniach (7%) oraz w sklepach (6%).

W gronie wydawców o najszerzej ofercie audio wykazujących jednocześnie najwięcej inicjatywy w zakresie wprowadzania nowych pozycji na rynek wymienić należy podmioty takie jak: Audioteka.pl, Biblioteka Akustyczna, Albatros, Świat Książki, Agora, Olesiejuk, Media Rodzina, Bellona, Muza, Burda, Rebis, Sonia Draga, Drzewo Babel, Czarne, Wydawnictwo Literackie, Fabryka Słów, Nowa, Wielka Litera.

10 NAJWIĘKSZYCH WYDAWNICTW LITERACKICH

ALBATROS / wydawnictwoalbatros.com (192 nowe tytuły)

Wydawnictwo założone w 2000 roku znane jest jako „fabryka bestsellerów”. Publikuje głównie świetnie sprzedających się zagranicznych autorów, takich jak: Harlan Coben, Dan Brown (we współpracy z wydawnictwem Sonia Draga), Stephen King, Joseph Heller, Ken Follett, Mario Puzo, Frederick Forsyth, Ian McEwan i wielu innych.

CZARNE / czarne.com.pl (90 nowych tytułów)

Wydawnictwo założone w 1996 roku wydaje współczesną polską i światową literaturę piękną, eseje i reportaże. Publikuje głównie autorów takich jak: Wojciech Tochman, Andrzej Stasiuk, Krzysztof Varga, Maciej Zaremba oraz Mariusz Szczygieł.

FOKSAL PUBLISHING GROUP / gwfoksal.pl (282 nowe tytuły)

Grupa powstała z połączenia trzech wydawnictw: W.A.B., Buchmann i Wilga. Grupa wydaje książki nie tylko wielu znanych zagranicznych autorów, ale także polskich (w tym Joanny Bator, Jacka Dehnela, Zygmunta Miłoszewskiego). W.A.B. wypromował większość nowych nazwisk polskiej literatury. Od 2000 roku wydawnictwo sprzedawało prawa do tłumaczenia ponad 300 książek, a także prawa do kilkunastu adaptacji filmowych i teatralnych.

MUZA / muza.com.pl (177 nowych tytułów)

Wydawnictwo założone w czerwcu 1989 roku wydaje wiele serii beletrystyki i eseistyki. Oficyna inwestuje w zakup praw autorskich do światowej literatury pięknej. Muza wydaje książki wielu znanych zagranicznych pisarzy, takich jak: Roberto Bolaño, Haruki Murakami, Carlos Ruiz Zafón, Daniel Silva, Vladimir Nabokov oraz Arturo Pérez Reverte.

PRÓSZYŃSKI MEDIA / proszynski.pl (164 nowe tytuły)

Wydawnictwo działa od 1990 roku, od tego czasu udało się mu wypromować wiele nowych nazwisk polskiej literatury popularnej. Wydaje również książki znanych twórców SF i literatury kryminalnej.

REBIS / rebis.com.pl (257 nowych tytułów)

Sukces wydawnictwo osiągnęło przez stałe poszerzanie profilu – beletrystyka to około 45% oferty. W ostatnich latach publikuje coraz więcej książek non-fiction, poradników psychologicznych, poradników dla rodziców, literatury popularnonaukowej. Podobnie jak inni wydawcy beletrystyki większość książek wydaje w długich seriach.

ŚWIAT KSIĄŻKI / swiatksiazki.pl (286 nowych tytułów)

Firma założona w 2004 roku przez koncern Bertelsmann. W poprzednich latach właściciel największego klubu wysyłkowego (550 tys. członków) oraz sieci księgarń (45). Firma wydaje książki najpopularniejszych polskich autorów (Michał Witkowski, Manuela Gretkowska, Janusz Głowacki, Jerzy Pilch), ale całość oferty jest znacznie szersza. W 2011 roku Świat Książki przejęła niemiecka grupa Weltbild, w 2013 roku dział wydawniczy został przejęty przez wrocławskie wydawnictwo Bukowy Las.

WYDAWNICTWO LITERACKIE / wydawnictwoliterackie.pl (122 nowe tytuły)

Wydawnictwo założone w roku 1953 jest związane z międzynarodową firmą wydawniczą Libella. Wydawca wielu ważnych polskich autorów (Jacek Dukaj, Katarzyna Grochola, Dorota Terakowska, Janusz L. Wiśniewski, Jerzy Sosnowski, Władysław Bartoszewski), zajmuje się też promocją nowych tytułów literatury obcej i krajowej. Oprócz literatury ambitnej wydaje również thrillery, powieści sensacyjne i lektury dla kobiet.

ZNAK PUBLISHING GROUP / znak.com.pl (279 nowych tytułów)

Do 1989 roku w ofercie przeważały książki autorów chrześcijańskich. Obecnie wydaje publikacje wielu znakomitych pisarzy (Czesław Miłosz, Wisława Szymborska, Ryszard Kapuściński, Józef Tischner, Paweł Huelle, Leszek Kołakowski, Małgorzata Szejnert). Rozwija kilka imprintów, w tym dla książki historycznej czy dziecięcej. Oddzielnie utworzono Wydawnictwo Otwarte.

ZYSK I S-KA / zysk.com.pl (215 nowych tytułów)

Beletrystyka dla dorosłych daje spółce około 80% przychodów. Wydawnictwo promuje polskich autorów (m.in. Małgorzatę Kalicińską – obecnie najpopularniejszą autorkę literatury dla kobiet, i Wojciecha Cejrowskiego – znanego podróżnika, pisarza i dziennikarza). W obszarze fantastyki oficyna jest jedną z wiodących na rynku.

TŁUMACZENIA

LITERATURY POLSKIEJ

Tradycja przekładów literatury polskiej na inne języki sięga XVI wieku. Tłumaczono wówczas twórczość poetów polskiego renesansu, później popularnością cieszyły się XVII- i XVIII-wieczne teksty powieściowe.

Spośród pisarzy współczesnych największym zainteresowaniem cieszą się wciąż utwory Stanisława Lema (1081 przekładów całych książek + 82 przekłady utworów w antologiach), Ryszarda Kapuścińskiego (439), Witolda Gombrowicza (396 + 44), Czesława Miłosza (371 + 143), Andrzeja Sapkowskiego (380), Sławomira Mrożka (250 + 68), Wisławy Szymborskiej (235 + 177), Janusza Korczaka (181 + 24), Zbigniewa Herberta (159 + 118), Tadeusza Różewicza (158 + 174), Jarosława Iwaszkiewicza (132 + 155), Brunona Schulza (134 + 34), Olgi Tokarczuk (128 + 20), Jerzego Andrzejewskiego (111 + 38), Andrzeja Stasiuka (118 + 32), Andrzeja Szczypiorskiego (102), Tadeusza Konwickiego (85) i Hanny Krall (81).

Odrębnym zjawiskiem jest popularność humorystycznych kryminałów Joanny Chmielewskiej (670) w Rosji, gdzie osiągają gigantyczne nakłady.

Z klasyków literatury polskiej najczęściej tłumaczy się dzieła Henryka Sienkiewicza (928 + 60), Adama Mickiewicza (183 + 150), Bolesława Prusa (148 + 33), Władysława Stanisława Reymonta (122 + 36), Stanisława Witkiewicza (98 + 36) oraz Józefa Ignacego Kraszewskiego (93 + 28).

Jeśli jednak za kryterium popularności pisarza przyjąć liczbę języków, na które przełożono jego utwory, to najczęściej tłumaczonymi pisarzami okazują się: Czesław Miłosz (52 języki), Tadeusz Różewicz (51), Janusz Korczak (50), Wisława Szymborska (50), polski papież Karol Wojtyła (50), Stanisław Lem (47), Jarosław Iwaszkiewicz (47), Sławomir Mrożek (44), Witold Gombrowicz (44), Zbigniew Herbert (43), Jerzy Andrzejewski (40), Ryszard Kapuściński (42), Bruno Schulz (37), Olga Tokarczuk (34), Adam Zagajewski (32), Andrzej Stasiuk (31), Tadeusz Konwicki (29), Andrzej Szczypiorski (27), Paweł Huelle (21) i Antoni Libera (21).

W latach 2003-2013 najwięcej utworów z literatury polskiej przetłumaczono na język rosyjski (1169 pozycji), angielski (538), niemiecki (466) oraz włoski (381), a w dalszej kolejności na język hiszpański (341), francuski (332) i czeski (298).

LITERATURA ZAGRANICZNA

Zagraniczne publikacje to olbrzymia część rynku. W 2014 roku, z liczby 32716 wydanych ogółem tytułów, tłumaczenia stanowiły 20,5% (6710).

TŁUMACZENIA W 2014 ROKU

JĘZYK ORYGINAŁU	TYTUŁY	W TYM LITERATURA PIĘKNA DLA DOROSŁYCH
ANGIELSKI	3 963	2 092
NIEMIECKI	683	258
FRANCUSKI	522	276
WŁOSKI	274	76
HISZPAŃSKI	176	63
NORWESKI	156	152
JAPOŃSKI	129	125
SZWEDZKI	123	105
ROSYJSKI	115	56

Biblioteka Narodowa

TARGI KSIĄŻKI

WARSZAWSKIE TARGI KSIĄŻKI / targi-ksiazki.waw.pl

Ponad 860 wystawców z 29 krajów i blisko 800 autorów wzięło udział w VI Targach Książki w Warszawie w maju 2015 roku. Targi odwiedziło ponad 72 000 osób. Po raz trzeci już odbywały się na Stadionie Narodowym. W ramach tej imprezy organizowane są też Targi Książki Akademickiej i Naukowej Academia. Pomimo że Warszawskie Targi Książki organizowane są dopiero od 2010 roku, Warszawa ma długą tradycję związaną z targami książki, od 1956 do 2010 roku odbywały się tam Międzynarodowe Targi Książki.

MIĘDZYNARODOWE TARGI KSIĄŻKI W KRAKOWIE / targi.krakow.pl

18. edycja targów w 2014 roku potwierdziła rosnący status tej imprezy. Krakowskie targi stały się obowiązkowym punktem w jesiennym kalendarzu wszystkich liczących się w Polsce wydawnictw. W 2014 roku w targach wzięło udział 700 wystawców z całej Polski i zagranicy. Targi odwiedziło 60 000 osób. Od 2014 roku Targi organizowane są w nowym, odpowiednio wyposażonym miejscu, a ich nazwa została zmieniona na Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie.

TARGI SPECJALISTYCZNE I REGIONALNE także zyskują obecnie na popularności, są to wydarzenia takie jak: Poznańskie Spotkania Targowe – Książka dla Dzieci i Młodzieży, Targi Książki Akademickiej i Naukowej we Wrocławiu, Międzynarodowe Targi Książki w Białymstoku, Targi Książki Katolickiej w Warszawie, Śląskie Targi Książki w Katowicach, Poznańskie Dni Książki nie tylko Naukowej, Targi Książki Historycznej w Warszawie, Wrocławskie Targi Dobrych Książek oraz Salon Ciekawej Książki w Łodzi.

Ciekawym zjawiskiem są festiwale literackie, które obejmują kiermasze książek oraz czasem bardzo bogate programy towarzyszące ze spotkaniami autorskimi i debatami na tematy literackie. Najważniejsze to: Festiwal Conrada w Krakowie, Big Book Festiwal w Warszawie, Nadmorskie Plenery Czytelnicze w Gdyni i Szczecinie, Festiwal Literacki Sopot czy Imieniny Jana Kochanowskiego w Warszawie oraz Bieszczadzkie Lato z Książką w Przemyślu, Lesku i Sanoku, a od 2015 roku również we Lwowie.

BESTSELLERY ROKU 2014

POLSKIE BESTSELLERY

TYTUŁ	AUTOR	WYDAWCA	SPRZEDAŻ
1. GNIEW	Zygmunt Miłoszewski	W.A.B.	150 000
2. RESORTOWE DZIECI. MEDIA	Dorota Kania, Jerzy Targalski, Maciej Marosz	Fronda	150 000
3. MASA O KOBIECIACH POLSKIEJ MAFII	Artur Górski	Prószyński i S-ka	144 000
4. JESTEM BARDZO W RĘKACH BOŻYCH. NOTATKI OSOBISTE 1962-2003	John Paul II	Znak	120 000
5. ZAGUBIONE NIEBO	Katarzyna Grochola	Wydawnictwo Literackie	100 000
6. WYSPA NA PRERII	Wojciech Cejrowski	Zysk i S-ka	98 000
7. WNUCZKA DO ORZECHÓW	Małgorzata Musierowicz	Akapit Press	90 000
8. MASA O PIENIĄDZACH POLSKIEJ MAFII	Artur Górski	Prószyński i S-ka	89 000
9. KSIĘGI JAKUBOWE	Olga Tokarczuk	Wydawnictwo Literackie	70 000
10. WIEDŹMIN – SEZON BURZ	Andrzej Sapkowski	SuperNowa	63 500

ZAGRANICZNE BESTSELLERY

TYTUŁ	AUTOR	TŁUMACZENIE	WYDAWCA	SPRZEDAŻ
1. GWIAZD NASZYCH WINA	John Green	Magdalena Białoń-Chalecka	Bukowy Las	140 000
2. BRIDGET JONES. SZALEJĄC ZA FACETEM	Helen Fielding	Jan Karłowski, Katarzyna Karłowska	Zysk i S-ka	130 000
3. PIĘĆDZIESIĄT TWARZY GREYA	E.L. James	Monika Wiśniewska	Sonia Draga	108 000
4. ZDRADA	Paulo Coelho	Zofia Stanisławska	Drzewo Babel	105 000
5. BÓG NIGDY NIE MRUGA. 50 LEKCJI NA TRUDNIEJSZE CHWILE W ŻYCIU	Regina Brett	Olga Siara	Insignis	94 000
6. JESTEŚ CUDEM. 50 LEKCJI JAK UCZYNIĆ NIEMOŻLIWE MOŻLIWYM	Regina Brett	Olga Siara	Insignis	85 000
7. INFERNO	Dan Brown	Robert J. Szmidt	Sonia Draga	78 000
8. PRZEBUDZENIE	Stephen King	Tomasz Wilusz	Prószyński Media	72 000
9. NIEBO ISTNIEJE... NAPRAWDĘ	Todd Burpo, Vincent Lyn	Olga Pieńkowska-Kordeczka	Rafael	70 500
10. PAN MERCEDES	Stephen King	Danuta Górcka	Albatros	70 000

Gazeta Wyborcza

NAGRODY LITERACKIE

NAGRODA LITERACKA NIKE to prestiżowe wyróżnienie dla najlepszej polskiej książki roku. Zwycięzca wyłaniany jest w trzyetapowym konkursie. Najpierw jury przyznaje 20 nominacji ogłaszanych w maju, następnie we wrześniu zostaje wyróżnionych siedmiu finalistów, z których wyłaniany jest zwycięzca. Zwyczajowo nagroda przyznawana jest w październiku. Autor nagrodzonej książki otrzymuje statuetkę NIKE dłuta Gustawa Zemły oraz nagrodę pieniężną w wysokości 100 000 złotych. Przyznawana od 1997 roku nagroda promuje głównie powieści, a konkurs dotyczy tylko autorów żyjących.

Nike.org.pl

LAUREACI:

2014 – **ZAJEŻDZIMY KOBYŁĘ HISTORII.**

WYZNANIA POOBIJANEGO JEŹDŹCA, Karol Modzelewski

2013 – **CIEMNO, PRAWIE NOC**, Joanna Bator

2012 – **KSIĄŻKA TWARZY**, Marek Bieńczyk

2011 – **PIÓROPUSZ**, Marian Pilot

2010 – **NASZA KLASA**, Tadeusz Słobodzianek

NAGRODA LITERACKA GDYNIA – doroczna nagroda, przyznawana od 2006 roku przez Prezydenta Miasta Gdynia. Wręczana w trzech kategoriach (proza, poezja, eseistyka) autorom najlepszych książek wydanych w poprzednim roku. Nagroda wynosi 50 000 złotych.

nagrodaliterackagdynia.pl

2015

PROZA – **ZAWSZE JEST DZISIAJ**, Michał Cichy

POEZJA – **WYRAZY UZNANIA**, Piotr Janicki

ESEJ – **BOSKI BACH**, Piotr Wierzbicki

TŁUMACZENIE – **MARTWE DUSZE** Mikołaja Gogola, Wiktor Dłuski

2014

PROZA – **WIELE DEMONÓW**, Jerzy Pilch

POEZJA – **JEDEN**, Marcin Świetlicki

ESEJ – **SALKI**, Wojciech Nowicki

TŁUMACZENIE – **WDRAPAŁEM SIĘ NA PIEDESTAŁ.**

NOWA POEZJA ROSYJSKA, Jerzy Czech

WROCŁAWSKA NAGRODA POETYCKA SILESIUS – nagroda dla autora najlepszego tomu poetyckiego. Została ufundowana przez miasto Wrocław i od 2008 roku jest przyznawana dorocznie w trzech kategoriach: za całokształt twórczości, za książkę roku oraz za debiut roku.

silesius.wroclaw.pl

2015

CAŁOKSZTAŁT TWÓRCZOŚCI – Jacek Podsiadło

KSIĄŻKA ROKU – PRZEDMIAR ROBÓT Marcina Sendeckiego

DEBIUT ROKU – NAUKA O PTAKACH Michała Książka

2014

CAŁOKSZTAŁT TWÓRCZOŚCI – Darek Foks

KSIĄŻKA ROKU – W INNYCH OKOLICZNOŚCIACH Mariusza Grzebalskiego

DEBIUT ROKU – MOJA JEST TA ZIEMIA Martyny Buliżańskiej

LITERACKA NAGRODA EUROPY ŚRODKOWEJ ANGELUS – wyróżnienie przyznawane jest środkowoeuropejskiemu autorowi najlepszej książki prozatorskiej wydanej po polsku. Jest to najwyższa finansowo nagroda literacka w Polsce (150 tys. złotych). W roku 2014 nagrodę otrzymał Pavol Rankov ze Słowacji za książkę *Zdarzyło się pierwszego września (albo kiedy indziej)*, wydaną w Polsce przez Słowackie Klimaty. Tomasz Grabiński otrzymał natomiast nagrodę za jej przekład.

angelus.com.pl

NAGRODA FUNDACJI IM. KOŚCIELSKICH przyznawana jest od 1962 roku przez Fundację im. Kościelskich – jedną z najstarszych polskich instytucji kulturalnych, działającą w Genewie. Powstała ona na mocy testamentu zmarłej w lipcu 1959 Moniki Kościelskiej, wdowy po Władysławie Auguście. Laureatów, którzy nie przekroczyli 40 roku życia, wybiera jury powoływane przez Radę Fundacji i pełniące swoją funkcję honorowo. Oceniany jest dotychczasowy dorobek pisarzy, ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich książek w trzech kategoriach: proza, poezja i esej. Wartość nagrody zwanej „polskim Noblem dla młodych pisarzy” nie jest stała, wynosi w przybliżeniu kilkadziesiąt tysięcy złotych.

Ostatni laureaci: Szczepan Twardoch (2015), Krzysztof Siwczyk (2014), Krystyna Dąbrowska (2013), Andrzej Dybczak (2012), Andrzej Franaszek (2011), Marcin Kurek (2010), Tadeusz Dąbrowski (2009).

koscielscy.pl

PASZPORT POLITYKI jest nagrodą ustanowioną w 1993 r. przez tygodnik „Polityka” i przyznawaną twórcom w sześciu kategoriach: literatura, film, teatr, muzyka poważna, plastyka (sztuki wizualne) i estrada. W roku 2002 ustanowiono także nagrodę specjalną kreator kultury za osiągnięcia w krzewieniu kultury.

Ostatni laureaci w kategorii literatura: Zygmunt Miłoszewski (2014), Ziemowit Szczerek (2013), Szczepan Twardoch (2012), Mikołaj Łoziński (2011), Ignacy Karpowicz (2010), Piotr Paziński (2009).

polityka.pl

NAGRODA FANDOMU POLSKIEGO IMIENIA JANUSZA A. ZAJDLA jest coroczną nagrodą w dziedzinie fantastyki, przyznawaną przez jej miłośników autorom najlepszych polskich utworów literackich. Nagroda przyznawana jest w dwóch kategoriach: powieść i opowiadanie.

Ostatni laureaci: Michał Cholewa za powieść *Forta* oraz Anna Kańtoch za opowiadanie *Sztuka porozumienia* (2014), Krzysztof Piskorski za *Cienioryt* oraz Anna Kańtoch za opowiadanie *Człowiek nieciągly* (2013), Robert M. Wagner za *Niebo ze stali* i opowiadanie *Jeszcze jeden bohater* (2012), Maja Lida Kossakowska za *Grillbar Galaktyka* oraz Jakub Ćwiek za opowiadanie *Bajka o trybach i powrotach* (2011).

zajdel.fandom.art.pl

KONKURS POLSKIEJ SEKCJI IBBY „KSIĄŻKA ROKU” – promuje wartościowe literacko i artystycznie polskie książki dla dzieci. Nagrody i wyróżnienia przyznawane są w trzech kategoriach: pisarz, ilustrator oraz upowszechnianie czytelnictwa. W roku 2014 laureatkami zostały: Dorota Kassjonowicz za książkę *Cześć, wilki* oraz Anna Piwkowska za *Franciszkę*, Maria Ekier za autorską książkę obrazkową *Złotousto zero w zenicie* oraz Marta Ignerska za projekt graficzny i ilustracje do książki Anny Czerwińskiej-Rydel *Którędy do gwiazd? Opowieść o Elżbiecie Heweliusz, pierwszej kobiecie astronom*. Nagrodę za upowszechnienie czytelnictwa otrzymały Olcha Sikorska, inicjatorka i komisarz Poznańskich Spotkań Targowych – *Książka dla Dzieci i Młodzieży*, i Magdalena Kaleta z portalu *Polska Ilustracja dla Dzieci*.

ibby.pl

NAJWAŻNIEJSZE MIĘDZYNARODOWE FESTIWALE LITERACKIE

NAZWA	PROFIL	MIASTO	STRONA WWW
BIG BOOK FESTIVAL	beletrystyka	Warszawa	bigbookfestival.pl
BRUNO SCHULZ FESTIVAL	beletrystyka, eseje	Wrocław	brunoschulz.dybook.pl
FESTIWAL LITERATURY DLA DZIECI	literatura dla dzieci i młodzieży	Kraków, Warszawa, Gdańsk, Wrocław	fidd.pl
CONRAD FESTIVAL	beletrystyka, eseje	Kraków	conradfestival.pl
MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL KRYMINAŁU	kryminały, thrillery	Wrocław	festiw.al.portalkryminalny.pl
ODNALEZIONE W TŁUMACZENIU	przekłady literackie	Gdańsk	odnalezionewtlumaczeniu.pl
LITERACKI Sopot	beletrystyka, non-fiction, gość honorowy	Sopot	literackisopot.pl
FESTIWAL MIŁOSZA	poezja	Kraków	miloszfestival.pl
PULS LITERATURY	beletrystyka, poezja	Łódź	pulsliteratury.pl

POZIOM CZYTELNICTWA

Badania Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej wykazują wieloletnią tendencję spadku czytelnictwa książek oraz ich zakupów, jednakże zeszłoroczne badania pokazały pewną stabilizację.

CZYTELNICTWO I ZAKUPY KSIĄŻEK (%)

	2006	2008	2010	2012	2014
CZYTELNICZY	50	38	44	39	41,7
KUPUJĄCY KSIĄŻKI	33	23	23	30	27

Biblioteka Narodowa

ILE KSIĄŻEK PRZECZYTAŁEŚ W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY? (%)

	2006	2008	2010	2012	2014
ŻADNEJ	50,3	62,2	56,0	60,8	58,0
1-6	31,7	24,8	31,1	26,5	27,0
7 I WIĘCEJ	17,2	10,6	11,6	11,1	11,0

Biblioteka Narodowa

We wnioskach zawartych w Raporcie z badań przeprowadzonych w 2014 roku stwierdzono, że nastąpiła „stabilizacja odsetka czytelników książek. Po dynamicznym spadku deklaracji dotyczących samego faktu oraz intensywności czytania książek, jaki miał miejsce między 2006 a 2008 rokiem, zarówno odsetek czytających przynajmniej jedną książkę w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie, jak i czytelników intensywnych (czytających ich 7 i więcej) ustabilizował się, oscylując wokół odpowiednio 40% i 11%”. Dalej stwierdza się, że „między 2012 a 2014 rokiem nie odnotowano też większych zmian w deklaracjach dotyczących zakupów książek i objętości księgozbiorów domowych. W 16% gospodarstw domowych nie ma żadnych książek. Kolejnych 15% posiada w domu tylko podręczniki szkolne i książki kupione na potrzeby dzieci. 80% domowych księgozbiorów zajmuje nie więcej niż 3 półki na książki”. Zmieniennym zjawiskiem jest systematycznie rosnąca popularność e-booków, audiobooków oraz dłuższych tekstów czytanych w formatach elektronicznych. E-booki i audiobooki znajdują się już w co dwunastej domowej bibliotecce. Poza tym „przeczytanie dłuższego tekstu w formacie elektronicznym (a więc bez użycia papieru) deklaruje prawie co trzeci respondent (32%), przesłuchanie audiobooka – co piąty (21%), zaś czytanie e-booka – co ósmy (12%)”.

ŹRÓDŁA KSIĄŻEK

ŹRÓDŁO CZYTANYCH KSIĄŻEK	ODSETEK CZYTELNIKÓW, KTÓRZY PODALI DANE
KUPNO (TAKŻE PRZEZ INTERNET)	31,0
OTRZYMANA W PREZENCIE	16,0
BIBLIOTECZKA DOMOWA	30,0
POŻYCZONA OD ZNAJOMYCH LUB RODZINY	32,0
BIBLIOTEKA SZKOLNA	5,0
BIBLIOTEKA PUBLICZNA	15,0
INNA BIBLIOTEKA	2,0
LEGALNE POBRANIE Z INTERNETU	2,0
NIELEGALNE POBRANIE Z INTERNETU	1,0

Biblioteka Narodowa

Inne badanie wykonane na zlecenie Polskiej Izby Książki i finansowane ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zostało przeprowadzone w październiku i listopadzie 2013 roku. Badanie to wykazało, że w ciągu ostatniego roku książkę w całości przeczytało lub wysłuchało 69% badanych. Przynajmniej jedną książkę w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie czytała lub słuchała ponad połowa respondentów (51%). W dniu poprzedzającym badanie kontaktu z tekstem nie miała tylko jedna czwarta ankietowanych (23%). Im starsi respondenci, tym rzadziej mają kontakt z tekstem. Najwięcej czytelników książek jest wśród najmłodszych badanych – 72% w przedziale od 15 do 17 lat i 45% w przedziale od 18 do 24 lat, gdy w przedziale od 55 do 64 lat jest to tylko 21%, a w przedziale ponad 65 lat – 19%. Czytelnictwo książek jest silnie zależne od wykształcenia. 52% osób z wyższym wykształceniem czyta książki, 32% z wykształceniem średnim, a tylko 14% osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i 24% z wykształceniem podstawowym.

BIBLIOTEKI

W Polsce w 2013 roku działało 8112 bibliotek publicznych (spadek o 0,9% w stosunku do roku 2012, kiedy zanotowano 8182 biblioteki) i 1808 bibliotek innego rodzaju (naukowe, pedagogiczne, fachowe, fachowo-beletrystyczne, ośrodki informacji technicznej i towarzystwa naukowe). Księgozbiory bibliotek publicznych wynosiły łącznie 130 977 tys. woluminów, co oznacza, że na 100 mieszkańców przypadało 340 woluminów. Poza tym działa 21 529 bibliotek szkolnych, w których w 2013 roku znajdowało się 156,3 mln książek.

Liczba mieszkańców przypadających na jedną bibliotekę publiczną w 2013 roku wynosiła 4746 osób i była o 36 osób wyższa niż w roku poprzednim. W 2013 roku zakupiono 2941 tys. woluminów, czyli na 100 mieszkańców zakupy wyniosły 7,6 wolumina.

Wydatki na zakupy książek dla biblioteki publicznych w 2013 roku wynosiły 70,6 mln zł i były o 3,6% mniejsze niż w roku poprzednim, gdy wyniosły 73,3 mln zł. Wydatki na zakup książek na jednego czytelnika w 2013 roku wyniosły 10,97 zł, gdy rok wcześniej było to 11,32 zł. Średnia cena zakupionej książki wynosiła 24,01 zł.

Zakupy książek dla bibliotek naukowych wyniosły 81,4 mln zł, a dla innych typów bibliotek 18,7 mln zł. Łączne zakupy książek dla wszystkich typów bibliotek wyniosły 170,7 mln zł.

W 2013 roku w bibliotekach publicznych zarejestrowano 6 434 tys. czytelników, rok wcześniej było to o 0,5% mniej (6 469 tys.). Wskaźnik zarejestrowanych czytelników na 1 000 mieszkańców wyniósł 167. W bibliotekach publicznych zatrudnionych było 23 306 osób, w tym 13 074 z wykształceniem bibliotekarskim.

92,5% bibliotek publicznych jest wyposażonych w komputery, a 85,5% zapewnia czytelnikom dostęp do Internetu. W ramach Programu Rozwoju Bibliotek, realizowanego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności oraz Fundację Billa i Melindy Gates, we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego do polskich bibliotek jest dostarczany sprzęt multimedialny i teleinformatyczny. Program pomaga bibliotekom w małych miejscowościach przekształcić się w centra wiedzy i aktywności lokalnej.

W 2009 roku, z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, uruchomiono projekt Biblioteka+, którego celem jest renowacja i internetyzacja bibliotek, szkolenia bibliotekarzy oraz wprowadzenie systemu katalogowego MAK+. Program jest skierowany do bibliotek publicznych w regionach wiejskich, wioskach i miastach do 50 tys. mieszkańców. W latach 2010-2012 przeszkolono 2 158 bibliotekarzy z całej Polski. System biblioteczny MAK+ został zainstalowany w ponad 1 580 bibliotekach.

Od 2007 roku Instytut Książki we współpracy z bibliotekami publicznymi prowadzi program Dyskusyjnych Klubów Książki. Program jest skierowany do ludzi, którzy lubią czytać i rozmawiać o książkach oraz chcą odkryć nowych pisarzy i nowe gatunki literackie. Obecnie istnieje prawie 1 300 Dyskusyjnych Klubów Książki i liczba ta nadal rośnie.

CZYTELNICZY BIBLIOTEK PUBLICZNYCH (na 1 000 ludności)

2009	2010	2011	2012	2013
172	170	168	168	167

Biblioteka Narodowa

LICZBA BIBLIOTEK W POLSCE W ROKU 2013

Ogółem	Publiczne	Naukowe	Pedagogiczne	Fachowe	Fachowo-beletrystyczne	Ośrodki informacji technicznej	Towarzystw naukowych
9 920	8 112	1 086	297	343	60	23	13

Stan bibliotek w Polsce 2013, Biblioteka Narodowa

LICZBA KSIĄŻEK ZAKUPIONYCH DLA PUBLICZNYCH BIBLIOTEK (liczba egzemplarzy na 100 mieszkańców)

2008	2010	2001	2012	2013
9,6	7,1	7,2	7,8	7,6

GUS

INSTYTUT KSIĄŻKI

INSTYTUT KSIĄŻKI jest narodową instytucją kultury powołaną w 2004 roku przez Ministra Kultury do popularyzacji książek i czytelnictwa w kraju oraz promocji polskiej literatury na świecie.

Cele te są realizowane przez:

- promowanie najlepszych polskich książek i autorów
- zwiększanie liczby przekładów polskiej literatury na inne języki, dzięki programom: ©POLAND Translation i Sample Translation ©POLAND
- przygotowanie dla zagranicznych odbiorców informacji o polskim rynku książki i rynku wydawniczym
- organizowanie wizyt studyjnych dla tłumaczy i zagranicznych wydawców

Dzięki programom realizowanym przez Instytut na międzynarodowych targach książki prezentowane są polskie książki, a polscy pisarze goszczą na festiwalach literackich. Wydawane są także katalogi „Nowe Książki z Polski” prezentujące polską literaturę.

Instytut Książki jest wydawcą jedenastu czasopism kulturalnych, poświęconych głównie literaturze i teatrowi („Akcent”, „Dialog”, „Literatura na świecie”, „Notatnik teatralny”, „Nowaja Polska”, „Nowe Książki”, „Odra”, „Ruch Muzyczny”, „Teatr”, „Teatr Lalek”, „Twórczość”)

WYBRANE PROGRAMY INSTYTUTU KSIĄŻKI

PROGRAM TRANSLATORSKI „KOLEGIUM TŁUMACZY”

Celem programu jest organizowanie pobytów studyjnych dla tłumaczy literatury polskiej. Program jest realizowany w Krakowie wspólnie z Uniwersytetem Jagiellońskim. W czasie rezydencji tłumaczom zostają zapewnione odpowiednie warunki do pracy i wsparcie przy tłumaczeniach.

NAGRODA TRANSATLANTYK

Nagroda Transatlantyk jest przyznawana przez Instytut dla wybitnych ambasadorów polskiej literatury za granicą. Jej laureatami mogą zostać tłumacze, wydawcy, krytycy, animatorzy życia kulturalnego. Nagroda jest przyznawana corocznie i wynosi 10 000 euro. Nagroda jest przyznawana od 2015 roku, jej laureatami byli: Henryk Bereska, Anders Bodegård, Albrecht Lempp, Ksenia Starosielska, Biserka Rajčič, Pietro Marchesani, Vlasta Dvořáčková, Yi Lijun, Karol Lesman, Bill Johnston i Laurence Dyèvre.

PROGRAM TRANSLATORSKI ©POLAND

Od 1999 r. w ramach Programu Translatorskiego ©POLAND przyznano ponad 1 800 dotacji na tłumaczenia w 45 językach. Średnie dofinansowanie wynosiło 10 000 zł.

Celem programu jest zwiększenie liczby przekładów polskiej literatury, dzięki wsparciu finansowemu dla zagranicznych wydawców. Preferowane są utwory z dziedziny prozy, poezji, dramatu, eseistyki, reportażu, literatury dla dzieci.

Program może pokryć:

- do 100% kosztów tłumaczenia utworu
- do 100% kosztów zakupu licencji
- do 50% kosztów druku utworu – wyłącznie w przypadku ilustrowanych książek dla dzieci oraz komiksów

Wymagane jest złożenie wniosku online.

Terminy składania wniosków i ogłaszania wyników:

- 1 nabór wniosków: 1 stycznia – 31 marca
wyniki są ogłaszane 1 czerwca
- 2 nabór wniosków: 1 września – 30 listopada
wyniki są ogłaszane 28 lutego

SAMPLE TRANSLATIONS ©POLAND

Celem Programu Sample Translations ©POLAND jest zachęcenie tłumaczy do przedstawiania polskich książek zagranicznym wydawcom.

Program może sfinansować do 20 stron próbnego przekładu.

Tłumacz przed złożeniem wniosku musi mieć w swoim dorobku przynajmniej jeden przekład z języka polskiego wydany w formie książkowej.

Pełną informację o obu programach, a także listę przyznanych dotąd dotacji i formularz wniosku o dofinansowanie można znaleźć na stronach Instytutu Książki, instytutksiazki.pl

Szczegółowych informacji nt. programów udziela:

Ewa Wojciechowska

e.wojciechowska@instytutksiazki.pl

UŻYTECZNE LINKI

PORTAL INSTYTUTU KSIĄŻKI

instytutksiazki.pl

Źródło informacji na temat aktualnych wydarzeń literackich w Polsce i nie tylko, prezentacja nowości i zapowiedzi wydawniczych oraz regularny serwis recenzyjny. A także ponad 190 biogramów polskich autorów współczesnych, prezentacja ponad 1200 tytułów, fragmenty, eseje, adresy wydawców. Wszystko o polskich książkach – po polsku i angielsku.

BIBLIOTEKA NARODOWA

bn.org.pl

Centralna biblioteka państwa oferuje dostęp do wielu obszernych baz danych. Pięcioelementowa bibliografia narodowa powstaje od razu w formie elektronicznej. Katalogi on-line zawierają około 40% całości zbiorów biblioteki. Katalog rejestruje wszystkie nabytki biblioteki od 1994 roku.

Baza ISBN zawiera informacje o wszystkich zarejestrowanych firmach wydawniczych w Polsce.

CYFROWA BIBLIOTEKA NARODOWA POLONA

polona.pl

Polona powstała z myślą o wszystkich użytkownikach bibliotek i Internetu. Jej misją jest udostępnienie w postaci cyfrowej najważniejszych wydań tekstów literackich i naukowych, dokumentów historycznych, czasopism, grafiki, fotografii, nut oraz map. Głównym celem jest prezentacja dziedzictwa kulturalnego Polski, jej wielowiekowych tradycji i dokonań, a także bogactwa zbiorów Biblioteki Narodowej.

NARODOWY UNIWERSALNY KATALOG CENTRALNY

nukat.edu.pl

Nukat to centralny katalog polskich bibliotek naukowych i akademickich. Jego zadaniem jest dostarczenie informacji o dokumentach i miejscu ich przechowywania. W pracach nad rozległą bazą informacyjną uczestniczy ponad 1100 bibliotekarzy z 81 bibliotek.

POLSKA IZBA KSIĄŻKI

pik.org.pl

Organizacja zrzeszająca zarówno wydawców, jak i księgarnie, hurtownie książek, drukarnie, a także wszelkie przedsiębiorstwa powiązane z rynkiem książki. Obecnie do PIK-u należy 240 podmiotów związanych z branżą.

CULTURE.PL

culture.pl

Portal kultury polskiej. Informacje o najważniejszych wydarzeniach z dziedziny literatury, muzyki, filmu, teatru i in.

ELEKTRONICZNA BIBLIOTEKA

ebib.info

Platforma cyfrowa Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Od lektury tego serwisu rozpoczyna pracę każdy bibliotekarz.

LUBIMY CZYTAĆ

lubimyczytac.pl

Twórcy portalu opisują go jako „największą społeczność czytelników w Polsce”. Treść strony jest tworzona przez użytkowników, którzy dzielą się swoimi opiniami na temat literatury. Do połowy 2014 r. społeczność liczyła 413 000 członków, którzy opublikowali około 230 000 informacji o książkach i ponad 767 000 recenzji.

STOWARZYSZENIE TŁUMACZY LITERATURY

stl.org.pl

Stowarzyszenie dla tłumaczy literatury zostało założone w 2010 roku. Działa na rzecz promocji literatury, czytelnictwa, kultury wydawniczej i dbałości o polszczyznę. Stowarzyszenie współpracuje z instytucjami kultury zajmującymi się literaturą, szkoli tłumaczy i prowadzi studia podyplomowe.

BIBLIOTEKA ANALIZ LTD.

biblioteka-analiz.pl

rynek-ksiazki.pl

Biblioteka Analiz to pierwszy polski płatny serwis informacji o najważniejszych podmiotach z branży wydawniczo-księgarskiej. W chwili obecnej dysponuje najobszerniejszą bazą informacji o polskim rynku książki.

